

Радянський ПЕДАГОГ

ОРГАН ПАРТКОМУ,
РЕКТОРАТУ,
ПРОФСПІЛКОВИХ КОМІТЕТІВ
ТА КОМІТЕТУ ЛКСМУ
ІВАНО-ФРАНКІВСЬКОГО
ДЕРЖАВНОГО
ПЕДАГОГІЧНОГО ІНСТИТУТУ
ІМЕНІ В. СТЕФАНИКА

Газета заснована 30 вересня 1988 року.

№ 3 (15)

17 січня 1989 р.

Ціна 3 коп.

Перша ластівка

На факультеті підготовки вчителів початкового навчання відкрито методичний кабінет дошкільного виховання. Його створено з ініціативи доцента кафедри педагогіки і методики початкового навчання Н. В. Лисенко, оформляли — самі студенти.

Тепер майбутні вихователі дитячих садочків матимуть змогу проводити свої практичні заняття тут, у цьому залі, де представлена методична література, зібрані в окремі альбоми, стенди досвід кращих вихователів дошкільних закладів міста й області, інші багаті засоби уваження. Цей кабінет став своєрідною

«першою ластівкою» навчально-методичної бази на новоствореному відділенні дошкільного виховання і, впевнена, що студенти займатимуться тут з великим бажанням і користю для себе.

Н. КИРСТА.
Студентка I курсу дошкільного відділення.

Атеїсти радяться

Днями студенти-філологи, заочного відділу спільно з кафедрою наукового атеїзму, етики і естетики провели конференцію «Учитель в системі атеїстичного виховання». Її відкрив кандидат філософських наук

М. К. Фіглевський. Він зупинився на завданнях, поставлених перед атеїстичним вихованням ХХVII з'їздом партії, ХІХ Всесоюзною конференцією КПРС.

На цій науковій нараді було висвітлено питання про роль школи у формуванні всебічно розвинутої і соціально-активної особи, поєднання атеїстичної роботи з учнями у навчальних закладах і за місцем проживання, індивідуальну роботу з дітьми сектантів. Після теоретичної частини студенти-заочники обмінялися досвідом з атеїстичної роботи.

С. ІВАСЮК.
Студент-заочник IV курсу філологічного факультету.

ДУМАЄМО, для багатьох в інституті не секрет, що громадсько-педагогічна практика діє неефективно. Пояснюється це тим, що в самій своїй основі задум даної форми навчання був хибний. Історія цієї помилки сягає щонайменше на десять років назад. Саме тоді колишнім Міністерством вищої і середньої освіти було видане положення про безвідривну практику у педвузах. У цьому документі студентів відводиться, в основному, роль споглядача наставницької роботи в школі, а не учасника навчального процесу. Як показала практика, засвідчили останні педагогічні розробки, така організація засвоєння вчительської кваліфікації належної віддачі не дає.

Це, так би мовити, одна сторона медалі, точніше, помилки. Друга полягає в тому, що в інституті фактично ніхто не займається теорією і методикою громадсько-педагогічної практики. Вся робота над нею переважно звелася до закріплення за цією формою навчання відповідальних викладачів по факультетах і поодиноких розробок деяких кафедр, які, до речі, у своєму аналізі керувалися настановами вже відомого вам міністерського документу.

Щоб виправити цю ситуацію, на кафедрі теорії і методики піонерської і комсомольської роботи вирішили розробити положення з громадсько-педагогічної практики. У ньому ми відводимо студенту в школі роль активного учасника навчального процесу, пояснюємо, чим, як, і у яких дитячих закладах має займатися майбутній фахівець, опановуючи навички вчителя.

Але щоб ця розробка стала в достатній мірі повною і дієвою, наших зусиль мало. Потрібна допомога викладачів і студентів, яких тривожить дана проблема. Тому ми пропонуємо робочий варіант нашого положення для обговорення. Свої зауваження та пропозиції просимо приносити на кафедру теорії і методики комсомольської і піонерської роботи (ауд. 604).

1. Кожен студент I—III курсів має право вибору місця і профілю проходження громадсько-педагогічної практики з числа базових шкіл, позашкільних закладів, гуртків, секцій тощо, відповідно до розроблених циклів програм.

2. Студенти закріплюють-

◆ ПЕДВУЗ — ШКОЛА

Практика — погляд у майбутнє

в ролі організаторів піонерських загонів, комсомольських груп, помічників класних наставників, можуть відповідати за індивідуальну роботу з «важкими» підлітками, бути керівниками гуртків, секцій, пошукових товариств тощо на 3—5 років із відповідною системою зміни ролей функцій у 2—6, 3—7, 4—8, 5—9, 6—10 класах.

3. Безпосередньо основою для визначення конкретної ділянки роботи на кожному курсі є:

а) знання, уміння, інтереси, що склалися у майбутнього вчителя в даний час; можливість і готовність працювати разом зі школярами над тим, що їх цікавить (засвоєння при цьому необхідних програмних знань та навичок);

б) запит на його уміння, інтереси, індивідуальні риси характеру з боку школи, комсомольської і піонерської організації, окремих груп і колективів учнів.

4. Робота студентів повинна бути спрямована на конкретний навчально-виховний результат, який він сам визначає на основі розроблених циклів програм діяльності практиканта.

5. Організатором і керівником громадсько-педагогічної діяльності виступає комсомольське бюро факультету і створені ним штаби педагогічних загонів, у які входять керівники мікрогруп із числа студентів, які закріплюються за одним класом.

6. Єдиним документом, що засвідчує ефективність проходження безперервної підготовки, є педагогічний путівник, який вводиться для студентів на 5 років навчання. У ньому фіксується річний план роботи практиканта, оцінка її результативності. Він подається Державній екзаменаційній комісії.

7. Керівник практики виступає науковим консультантом. Він обговорює зі студентами план роботи майбутнього фахівця, допомагає в осмисленні ходу і результатів їхньої роботи, разом із класними керівниками, вчителями створює умови для виконання наміченої програми.

8. Навчально-педагогічне та організаційне зближення педвузу та школи досягається завдяки тісній інтеграції трьох зацікавлених сторін (викладач — студент — учитель). Для цього потрібно кожному з них забезпечити відповідними методичними розробками, включати вчителів до оплати за виконану роботу, залучати науковців до активного проведення лабораторно-практичних занять у школі та навпаки — вчителів у вузі.

Рекомендації, закладені в цьому положенні, вже ближчим часом допоможуть усунути ряд недоліків у цій справі. А наступним кроком, який, на нашу думку, зможе змінити ситуацію корінним чином, буде створення методичного центру по корегуванню і науковому керівництву громадсько-педагогічною практикою.

В. КОСТИВ.
Асистент кафедри теорії і методики комсомольської і піонерської роботи, кандидат педагогічних наук.

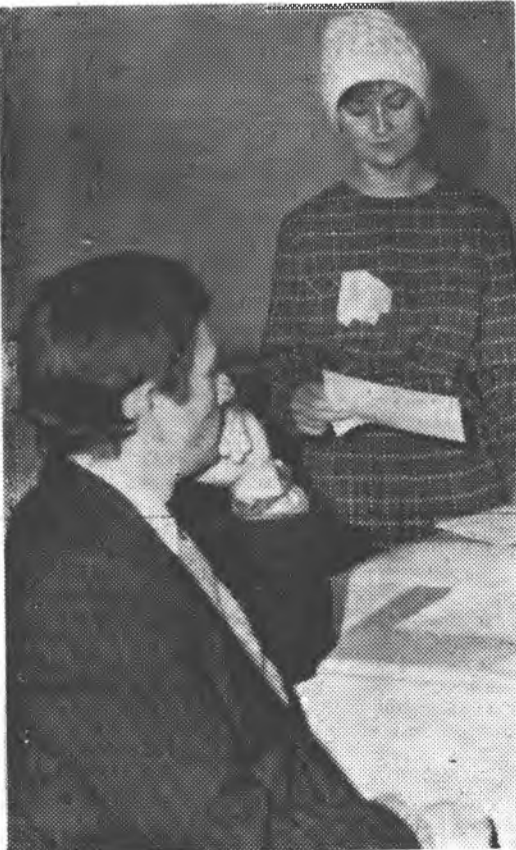

◆ СЕСІЯ, СЕСІЯ...

Сезон перших ужинків — так ще можна назвати зимову студентську сесію. І початок її досить успішний для тих, хто навчається на факультеті іноземних мов. Наш фотооб'єкт зафіксував останній приготування студентів групи А-21-Б перед іспитом з основ марксистсько-ленінської філософії (фото вгорі); а для Тетяни Тишич з групи А-22-Д хвилювання потрібно погамувати і зосередитися. Чи щасливий білет випав їй на екзамені з історії КПРС, який приймає доцент В. Ю. Штерні!

Щасливо усміхнене обличчя у старости групи четвертокурсниці Ольги Віщинської: історія педагогіки — на «відмінно!» її щиро здоровлять Наталія Сарафанюк та Галина Шпак, які, теж одержавши п'ятірки, вболівали за подругу (фото внизу).

Фоторепортаж В. Боб'яка.

Присвячено Кобзареві

У народному музеї освіти Прикарпаття експонується виставка, присвячена 175-річчю з дня народження поета-революціонера Т. Г. Шевченка. На ній представлені матеріали з фондів музею, бібліотеки інституту, експонати колекційного характеру. Привертають увагу численні видання Шевченкових творів дореволюційного і довоєнного періодів, зокрема, «Невольник» — видання із серії «Народна бібліотека» 1911 р., «Вибрані поезії» з «Бібліотеки малописьменного» 1927 р. та інші. Тут же видання «Кобзаря» 1971 та 1983 років, які цікаві тим, що ілюстровані нашими земляками, а саме: рушниками Косівщини Г. Василячук та малюнками народного художника СРСР В. Касіяна. 44 мініатюрних видання Шевченкових творів представив зі своєю колекцією голова секції міні-книги обласної організації товариства книголюбів П. П. Тихонов.

Окремі вітрини відведені монографіям провідного шевченкознавця коли-

шнього викладача Інституту Ю. Івакіна, а також ювілейним календарям, значкам, конвертам, маркам, листівкам, екслібрисам прикарпатських графіків. Три вітрини виставки присвячені матеріалам вшанування пам'яті Шевченка на Україні, в союзних республіках, на Прикарпатті. Подано список пам'ятників Великому Кобзареві на Івано-Франківщині.

Окрасою виставки є портрет Шевченка, виконаний з насіння бобових культур гуртківцями Івано-Франківської станції юних натурастів ще у 1975 році, завітаний вишиваним рушником.

І ще до одного експонату хочеться привернути увагу. Це тематичний плакат роботи івано-франківського художника-графіка Б. М. Нісевича до 150-річчя першого видання «Кобзаря» (цей ювілей відзначимо у 1990 р.), на якому зображена князь відомо на весь світ книжечка у переплетінні запашного хліба і китиць каліни, Б. ГАВРИЛІВ.

Директор народного музею освіти.

◆ ПАРТИНЕ ЖИТТЯ

НИНІ, як ніколи, сила Комуністичної партії мусить проявлятися у згуртованості її рядів, у міцному й нерозривному зв'язку з трудящими масами. Адже її політику втілюють у життя не окремі видатні особи, а партія в цілому, кожен член КПРС, згуртовуючи та об'єднуючи навколо себе людей. Звідси дуже важливе, чи не вирішальне значення має те, як, за рахунок кого поповнює свої ряди КПРС. Бо споконвічне прагнення партії — завжди, за будь-яких обставин обертати чистоту своїх лав.

У застійні роки, як відомо, цьому принципові було завдано певної шкоди. Звичайно, Комуністична партія й тоді поповнювалася кращими представниками робітничого класу і селянства, інтелігенції. А величезна більшість тих, хто став комуністом у той період, щиро і безкорисливо виконують свій партійний обов'язок. Для того, щоб переконатися в цьому, достатньо бодай побіжно ознайомитися з партійцями, скажімо, нашого інституту, які вступили до КПРС у минулому десятиріччі. Чесних, відданих серед них, запевняю, є немало.

І все ж у багатьох випадках партійним організаціям факультетів чи інших підрозділів не вдалося поставити щільного заслону для людей випадкових у партії, людей, які намагалися здобути вигоду з партійного квитка. Адже не секрет, що деякі юнаки і дівчата для того, аби звернути на себе увагу під час вступу на підготовче відділення,

ставали партійцями на підприємствах, в колгоспах. А згодом, коли почали навчання в інституті вже як студенти, не тільки не показували прикладу, а й часто самі порушували дисципліну, вчилися абияк, не проявляли ніякої ініціативи в житті вузу. Крім того, чимало партійних осередків відступили від лєнінського правила: головне

партії в перебудові всіх сфер суспільного життя неможлива без глибокої демократизації внутріпартійної роботи. А це, у свою чергу, вимагає нових підходів і в такому важливому процесі, як прийом у КПРС нових членів. XIX Всесоюзна партконференція рішуче висловила проти будь-яких рознарядок, бюрократичних обмежень,

щої парторганізації такими молодими комуністами, як М. Дехтяр, Т. Парфан з історичного факультету, Л. Чорний, О. Пароконна з педфаку, П. Вислюбацький з фізмату, О. Ташак з музпеду та інші.

Протягом останнього часу партійний комітет інституту підтримує висунення в партію кращих студентів безпосередньо комсомольсько-молодіжними колективами — навчальними групами чи курсами, попереднє обговорення заяв про прийом на їх зборах. Так, приміром, проходило на фізико-математичному, музично-педагогічному факультетах та інших. Водночас в інституті практикується розгляд питань прийому на відкритих (особливо наголошую на цьому) партійних зборах. Так уже роблять у багатьох партійних осередках інституту, скажімо, на історичному, філологічному факультетах, на факультеті підготовки вчителів початкових класів. Однак не скрізь. І над цим працює сьогодні партком, комісія у справі прийому в партію, що діє тут.

Власне в такій увазі до роботи низових партійних ланок і проявляється одне з головних положень партійного товариства, яке гласить, що жодних привілеїв у члена партії нема і не може бути — є тільки додаткові обов'язки. Що не буває авангардної ролі комуніста взагалі — вона виявляється у конкретних справах.

А. ЧОРНИЙ.

Член партійного комітету інституту.

● ВУЗ 80-х: ШЛЯХОМ ПЕРЕБУДОВИ

І буквар, і музика

Мине зовсім небагато часу, і випускники факультету підготовки вчителів початкових класів, як і сотні інших вихованців нашого інституту, стануть дипломованими фахівцями, увільняються в педагогічні колективи багатьох шкіл. Та якщо спеціалісти-предметники матимуть, сказати б, справу вже з підготовленими учнями, то їх колеги з молодших класів, по суті, будуть розпочинати навчати, виховувати, розвивати. Інакше кажучи, закладатимуть ґрунт для знань, на яких повинен вирости школяр, а відтак — всебічно розвинена особистість. Це дуже відповідальна місія — знайти шляхи до дитячого розуму й серця.

Про те, що вчитель початкових класів значною мірою визначає кінцевий результат шкільного навчання, відомо давно. Либонь, не випадково з 60-х років почали готувати ці кадри не тільки в педагогічних училищах, але й у вищих навчальних закладах, розраховуючи значно підвищити рівень їх професійної кваліфікації. І все ж практика підготовки цієї категорії вчителів, що склалася останнім часом, як на мене, не може повною мірою задовільняти потреби шкільної реформи. Бодай частково, все ж постарайся обрентувати свою думку.

Відомо, що праця педагога в початкових класах відзначається універсальністю: він повинен поєднувати в одній особі викладача математики, граматики і читання, природознавства, праці, фізкультури, музики, малювання. Нарешті, він і класний керівник, і організатор позаурочної роботи з дітьми.

Усе це, власне, й створює великі труднощі у підготовці майбутнього вчителя початкової школи. Адже прийом на шкільні відділення педучилищ та факультетів початкових класів педінститутів не передбачав і до сих пір не передбачає серйозну попередню перевірку в абітурієнтів тих чи інших творчих здібностей, нахилів і задатків. Та й, зрештою, чи можливо набрати таку кількість людей, які відповідали б універсальним вимогам?

Якийсь час навіть поширилася думка про те, що вчитель початкових класів взагалі не повинен вести музику, малювання і фізкультуру. Вважалось, що в початкову школу придуть спеціалісти-предметники і вирішать питання естетичного і фізичного виховання дітей. У результаті школа перестала активно вишукувати внутрішні резерви для вирішення цієї важливої проблеми. А навчальні заклади, що випускали вчителів початкових класів, перестали приділяти належну увагу їх підготовці з названих циклів предметів.

А тим часом викладач музики або малювання (йдеться, звісно, про кваліфікованого спеціаліста) й нині для багатьох шкіл — велика рідкість. З різних причин випускники музично-педагогічних факультетів не «осідають» в загальноосвітніх навчальних закладах. Особливо у зв'язку з цим страждає сільська школа. Ду-

же погано, що в останні роки різко впав престиж учителя музики. Зменшилася приплив бажаючих навчатися в музичних навчальних закладах, починаючи з музичної школи. Розвивається тенденція до навчання гри на тому або іншому інструменті «для себе», а таке бажання може бути задоволено різноманітними гуртками і студіями. Це ще раз підтверджує прогноз про те, що найближчим часом ми не зможемо надіятися на забезпечення шкіл учителями музики. Приблизно така ж ситуація склалася і з спеціалістами образотворчого мистецтва, про що йшлося в статті «І світ духовний сотворити» («Радянський педагог» за 27 грудня минулого року), а також з фізичним вихованням.

Як знайти вихід із становища? Практика переконує в тому, що при відповідній методичній підготовці і певному обсязі знань основ музичної культури та образотворчого мистецтва вчитель початкових класів, навіть не володіючи музичним інструментом або технікою малювання, може успішно виконувати просвітительські завдання.

Ось чому майбутніх педагогів початкової ланки потрібно готувати комплексно. Однак існуючі сьогодні традиційні шляхи підготовки не відповідають на головне питання — як бути із студентами «здібними» і «нездібними» до музики, малювання, фізкультури? Нині все більше голосів лунає на підтримку ідеї спеціалізації вчителя початкових класів. Про це йдеться в матеріалах Всесоюзного з'їзду працівників народної освіти СРСР, а надто у виступах по ньому педагогів-практиків. Суть ідеї а тому, аби готувати педагогів за двома варіантами Студентів, у яких явно відсутні дані до музично-виконавської діяльності, навчати як майбутніх пропагандистів музичного мистецтва і з урахуванням цього будувати всю програму їх навчання. Частину ж студентів, яка має попередню музичну підготовку і певні нахили до творчої діяльності, готувати з подвійною спеціалізацією: вчителя початкових класів і вчителя музики (так, зрештою, робиться в нашому інституті, однак лише з невеличкою кількістю студентів, а решта?). Гадаю, подібне можна здійснювати і з образотворчим мистецтвом та фізкультурою. Сил для цього у нашому вузі, я певен, знайдеться.

Кожен студент може вибрати ту чи іншу спеціалізацію. У підсумку загальноосвітня школа забезпечиться достатньо кваліфікованими кадрами. Причому один учитель початкової ланки, крім звичних уроків, стане проводити заняття з музики не тільки у своєму, але й в інших навчальних класах. А його колеги згідно зі своєю спеціалізацією зможуть у багатьох кваліфіковано вести фізичне виховання або образотворче мистецтво.

М. СЛИВОЦЬКИЙ.
Завідувач кафедри музики з методикою її викладання.

ГІДНЕ ПОПОВНЕННЯ

не кількість нових членів, а якість партійних рядів. Це також негативно позначилося на боєздатності інститутської партійної організації.

Останнім часом, особливо після XXVII з'їзду КПРС, коли було введено в дію нові важливі статутні положення, у низових партійних ланках вузу почали більш вимогливо ставитись до прийому у свої ряди. Уроки правди зумовили зростання самосвідомості, прагнення до самоочищення у партійних лавах. Звідси обстановка в партійних організаціях інституту стає дедалі демократичнішою і вимогливішою, у тому числі щодо виборних органів, керівників тощо. Свідченням цього, приміром, можуть стати звітно-виборні збори комуністів інституту або вибори декана музично-педагогічного факультету тощо.

Отож авангардна роль

що створюють штучні перешкоди для прийому в партію передових, ініціативних людей. Цієї лінії партійний комітет інституту прагне дотримуватися повсякчас, відповідно спрямовуючи роботу партійних груп та парторганізацій усіх факультетів. Втілюючи в життя настанови конференції, партійні осередки інституту намагаються забезпечити новий підхід до зростання партійних рядів відповідно до завдань перебудови вищої та загальноосвітньої школи.

Головним критерієм оцінки якостей вступаючого в партію є його політична позиція, реальна участь у перебудові, ставлення до дорученої справи, моральне обличчя, зрештою, рівень знань (якщо це студент) або рівень науково-педагогічної діяльності (якщо це викладач). Відрадіним наслідком такого відбору стало гідне поповнення на-

МИ — ІНТЕРНАЦІОНАЛІСТИ

ЇХ ЗДРУЖИВ ФЕСТИВАЛЬ

веселі конкурси і вікторини, своїм вихором всіх захопили танці... Тож не дивно, що роз'їжджались вони з таким сумом...

Р. ВИННИЦЬКА.
Президент КІДУ.
Фото Р. Садрюка.

РОЗ'ЇДЖАЛИСЬ із жалем, згадували фестивалні дні, обмінювались адресами... Але це було пізніше. А тоді, на вечорі знайомств учасників фестивалю студентської дружби «Чуття єдиної родини», присвяченого 50-річчю воз'єднання західноукраїнських земель в єдиній Радянській державі, який проходив у нашому вузі, тоді вони, представники педагогічних інститутів різних міст, ще не знали одне одного, знайомства ще тільки зав'язувалися. І добре, що зустрілися на цьому фестивалі студенти із Ворошиловградського, Тернопільського, Тираспольського, Ровенського, Новгородського, По-

лтавського педагогічних інститутів, Запорізького університету, Київського інституту іноземних мов. Виявилось, що у багатьох учасників фестивалю чимало талантів. Наприклад, Борис Кацап, студент філологічного факультету Тираспольського педагогічного інституту (фото зліва), не тільки чудово танцює молдавські танці, але й співає і пише вірші. Полтавчани (фото внизу) та дівчата з Тернопільщини (фото вгорі) співали жартильві українські народні пісні.

Гостинні господарі зустрічали своїх нових друзів в студентському кафе «Гаудеамус». Тут проводилися

◆ ПРОФСПІЛКОВЕ ЖИТТЯ

Щоб зацікавити особистість

Телефонують з Ворохти, настійно запрошують на вихідні у зимові гори на відпочинок. Усіх! Однак з жалем доводиться говорити про те, що ми самі себе обкрадаємо, не використовуючи всіх можливостей активного відпочинку на лижній базі. Профспілка домовляється про два автобуси, до послуг усіх працівників інституту прокат лижного інвентаря. Та марно!

І все ж ми не падаємо духом і наполегливо працюємо над розширенням інститутської спортивно-матеріальної бази. Відрадно, що у наше розпорядження тепер передано піонерський табір «Зірка» в селі Микуличині Надвірнянського району. Це буде базовий табір, в якому влітку проходилимуть підпрактику наші студенти. А під час інших сезонів він служитиме як спортивно-оздоровчий табір інституту. Тут ми плануємо побудувати спортивний корпус приблизно на сто місць з спортивними майданчиками, сауною, басейном. Сподіваємося, що це буде хороша підпора для всіх бажаних оздоровитися, змістовно відпочити.

Саме з метою оздоровлення якнайширшого кола наших працівників, студентів плануємо у центральному корпусі обладнати загальний зал фізичної підготовки, тренажерів і боротьби. Та мізерна кількість тренажерів, що у нас є, не відповідає вже сьогоднішнім потребам. Через те у наших найближчих планах — придбання обладнання для тренажерного залу на суму майже 26 тисяч карбованців. Мені вдалося побувати у Дніпропетровську і замовити це обладнання у кооперативі «Олімп».

Для того, щоб наш спортивний комплекс мав естетичний вигляд, хочемо залучити до його оформлення представників художньо-графічного факультету. Чому, скажімо, розпис стіни на спортивну тематику не міг би стати дипломною роботою когось із студентів?

В. ЯЦЕНЮК.

Голова профкому інституту.

Складовою цього комплексу має стати методичний кабінет фізичного виховання (ауд. 407), в якому працюватиме кіноустановка, буде зібраний весь необхідний методичний матеріал для теоретичної підготовки збірних команд інституту.

Сподіваємося також, що найближчим часом нам вдасться обладнати шаховий клуб в аудиторії 229: вже закуплені журнальні столики, крісла. До речі, це приміщення служитиме й просто для відпочинку викладачів між заняттями, їх спілкування, бо, якщо ви помітили, у нас викладачі зустрічаються і спілкуються в основному хіба що в коридорах. То чому б не відвести для їхніх бесід цей куточок?

Може скластися враження, що профком турбується тільки про здоров'я викладачів. Якоюсь мірою це так. Студенти, молоді більш легкі, як то кажуть, на підйом, більш мобільні, і з ними набагато легше займатися фізичним вихованням. Окрім того, при нашій, я б сказав, далеко не ідеальній базі ми домоглися того, що по суті кожен студент обов'язково займається фізичною культурою по чотири години на тиждень. А от з викладачами складніше. Принаося, що нам важко подолати їхню інертність. Кафедра фізвиховання проявила ініціативу, організувавши для них дві групи здоров'я (аеробіка і волейбол). Є можливість організувати ще дві групи — загальної фізичної підготовки і настільного тенісу. Але справа знову ж таки впирається в пасивність тих, кому б належало більш відповідально і серйозно ставитися до самих себе. Тут повторюється ситуація з лижної базою у Ворохті, яку я описав вище. Зацікавлена тут поки що найбільше громадська організація. А коли ж буде повною мірою зацікавлена особистість?

ПЛОЩА Жовтневої революції — головна площа Києва. Гомінка, людна, вона стала місцем проведення багатьох торжеств, святкування у столиці. Закохані призначають тут побачення. Мама та бабуся гуляють з малюками біля фонтанів. Молоді художники облюбували площу і мають її за велетенську майстерню — такий небачений типаж, такий незваний колорит вона їм справно постачає! Довкруг площі розходяться-розбігаються промені вулиць. Одна з них починається провулком Т. Шевченка, де під номером 8-а невеликий ошатний дім. Це літературно-меморіальний будинок-музей Т. Г. Шевченка.

Не всі знають про нього. Була свідком, як гурток молодих людей зупинився в подивуванні перед вивіскою, і юна гарненька дівчинка запитала супутників:

— У Києві два музеї Шевченка? Даруйте моє невгластво, але завжди думала, що музей Тараса Шевченка — це той, що на бульварі Шевченка...

Молодь попростувала далі. На жаль, того дня в музеї був вихідний, і саме це (хочеться так думати) завадило зацікавленій юні відвідати його. А я скористалася цим епізодом, розмовляючи зі старшим науковим працівником музею Валентиною Миколаївною Кирдію. Він не звучав як докір, але...

— Ми замовили великий рекламний знак, який буде встановлено біля площі, продумали і працюємо над іншими деталями реклами, — ділиться думками Валентина Миколаївна. — Прикро, що кияни й гості обминають наш музей, тому що просто не відають, що такий існує. А відомий цей Шевченків дім, без перебільшення, в усьому світі. Недавно одержали ми листа від братиславських школярів з Чехословаччини, які прагнуть більше дізнатися про життя та творчість Шевченка. Днями відвідали нас гості з Канади...

У листопаді нинішнього року нашому музеєві виповнилося 60 років. Шевченко жив у цьому будинку навесні 1846 року. Мешкав тут з приятелями — художником М. Сажиним, письменником та етнографом О. Афанасьєвим-Чужбинським. Музей розповідає про життя і творчість Кобзаря під час перебування його на Україні, в Києві. Маємо особисті речі поета, першодруки, прижиттєві видання, автографи, мистецькі твори Шевченка та його сучасників, малярське і гравірувальне приладдя. Маємо видання «Кобзаря» 1840 року — перше видання. «Ся маленька книжечка, — писав І. Я. Фран-

Вміло поєднують навчання з практикою роботи у базовому дитсадку № 11 нашого міста студентки-першокурсниці дошкільного відділення педфаку ГАЛИНА ВІВЧАРІК (на фото справа) і ДЗВЕНІСЛАВА РОМАНІВ (у центрі). Вони з'являються у цій

групі щотижня, і малютам відразу стає дуже радісно й надзвичайно цікаво: чим же сьогодні займатимуться з ними ці нові «вихователі»!

Фото І. Тимінського.

мо, — відразу відкрила немов новий світ поезії...

Експозиція музею поповнюється новими надходженнями. Дуже зворушує, коли відгукуються відвідувачі музею, екскурсанти — приносять і пересилають нам цікаві речі.

Ось нещодавно надійшла бандеролька з Ялти, від Волошиної С. Г. (на жаль,

телів, духовних наших наставників. Іде екскурсія. Запитую: чи є у вас, діти, вдома «Кобзар»? Відразу видно: де чимало рук — там учитель прагне працювати творчо, а не аби день до вечора. Як правило, діти у такого наставника активні, багато знають, охоче згадують вірші поета, читають їх напам'ять.

його мужні слова. І хоча пальці не хочуть підкорятися мені, я вишивала портрет Тараса на полотні. Біль, розпач... гамувала рукоділлям.

Таких дарунків у переддень ювілею отримуюмо немало. Понад 60 екслібрисів одержали ми від художника-графіка з Сумщини Олексія Дмитровича Кузьменка, серію екслібрисів та ліногравюр на Шевченківській темі — від Емануїла Ілліча Храпка, вчителя з Івано-Франківщини. До 175-річчя з дня народження поета відкриється виставка дарунків, на якій представимо твори не лише професіоналів, а й самодіяльних митців — робітників, селян, студентів, учнів.

— Валентино Миколаївно, раді за музей, який так безпосередньо і зацікавлено контактує з шанувальниками Кобзаря. Але хотілося б знати про Ваше сприйняття Шевченка, людини та митця. Який він, Ваш Шевченко?

— Дев'ятнадцятий рік я працюю в музеї. Запевняю вас, що залишаються у нас ті, хто щиро любить Шевченка, хто вже не може працювати в іншому місці.

Мій Шевченко... Помітила в собі, що з кожним роком відкриваю в ньому щось нове для себе, осягаю якусь нову глибину. Є особлива мудрість у кожному віці людини — в юності, в молодості, в зрілості. І кожен вік такий дарує нам своє прочитання, своє осмислення, здавалося б, добре знаного. Дивуєшся, як раніше цього не помічав. Близька мені, як і кожній жінці, жіноча тема в творчості поета, Шевченкові образи жінок, Шевченкові скорботні мадонни не перевершені ніким.

...У кожного з нас — свій Шевченко. Комусь до вподоби його гостра соціальна сатира. Комусь близький він як художник. А хтось часто перечитує прозу, хтось — закоханий у пісні на вірші Кобзаря. Шевченко — багатогранний, прекрасно виразив нашу любов і шану до поета Максим Рильський (слова ці при вході до музею):

Його весна до віку не зі'яне,
Його «Кобзар» нікому не спалить...
Він тут ходив, він тут любив, кияни!
Шапки з чолів — і голови схмілі!

Н. САНДРОВИЧ.
Студентка філологічного факультету.

ДО 175-РІЧЧЯ З ДНЯ НАРОДЖЕННЯ Т. Г. ШЕВЧЕНКА

„ВІН ТУТ ХОДИВ...“

вона не вказує свого імені та по-батькові повністю). У ній була давня вишита сорочка — з мережками, справжнісінькими тогочасними гудзиками. Жінка, гостюючи на Волині, випадково натрапила на цю унікальну річ (відносно її до першої половини минулого століття) у бабусиній скрині.

— Валентино Миколаївно, як готуваете до Шевченкового ювілею будинок-музей?

— Дев'ятого березня плануємо вечір для старшокласників, наступного дня прийматимемо молодших школярів...

— Орієнтуєтесь на молоді, дітей? Прекрасно. Бо ж нерідко чуємо на адресу юних нарікання: пасивні, байдужі, нічим не цікавляться. Як вам вдається знайти (і чи вдається) з молодими спільну мову?

— Ми теж стурбовані, як і вся громада наша, незнанням молоддю рідної мови, неповагою та байдужістю до рідної культури. Левова частка вини, вважаю, припадає на вчи-

Для молоді наш музей влаштовує зустрічі з поетами, свята рідної мови. Радіємо, коли бачимо інтерес в очах дітей. Саме діти, як ніхто інший, чутливо реагують на щире, правдиве слово.

Ось що пише нам у листі (він дуже зворушив нас усіх) дівчина із села Кистайгород на Вінничині Люся Кравець:

«Від щирого серця дарую вам портрет нашого незабутнього Кобзаря. Як часто мені, прикутій хворобою до ліжка, згадуються

◆ ЯК ТОБІ СЛУЖИТЬСЯ!

Сиділи за однією партою, напевно, разом записувалися на пари і хвилювалися перед іспитами. Один з товаришів тепер в армії, а другий отримує його листи і в них... Вітм, що пишуть з армії наші студенти, які проблеми їх хвилюють! Про все це ви зможете дізнатися, ставши постійними читачами нашої нової рубрики «Як тобі служиться!». А починаємо ми її листовою розмовою студента Історичного факультету Руслана Шабаша з третьокурсником цього ж факультету Петром Хмельовським.

* * *

«...Ще на першому курсі в інституті я уявляв собі службу в армії приблизно

Армія виховує мужність

такою, якою вона і виявилася насправді, а саме: це школа для мужчин, і вважаю збідненими у своєму розвитку тих, хто її не пройшов. Мабуть, ці уявлення сформувалися під впливом тих, хто вже відслужив.

Ти питаєш, як для мене склався початок служби. Знаєш, після «учебки» я глибше якось усвідомив, що значить справжній чоловічий колектив, в якому немає місця ні підлості, ні безхребетності, це в пошані дружба і взаємовиручка. Армія готує не тільки воїнів, але й гідних людей».

«Всім тим, у кого служба в армії ще попереду, хочу сказати ось що. Не думай-

те, ніби два військових роки — це так собі, весела прогулянка. Це важка праця! Вона вимагатиме від вас знань, умінь і сили. Те, що ви впустили на «гражданці», доведеться наздоганяти в армії ціною величезних зусиль. Тож готуватися до цього треба заздалегідь, щоб в потрібну мить міг постояти за себе. Так, і це потрібно, бо люди бувають різні. Основні труднощі — на початку служби. Вже потім, коли з'являються друзі, значно легше.

А щоб ви могли більш-менш правильно уявити собі, що це таке армія не пропускайте, присвячені

цій темі газетні публікації і, читаючи їх, робіть для себе висновки».

«З самого початку служби завжди важко: сержанти і офіцери видаються надто суворими, виникає якийсь внутрішній опір, не хочеться підкорятися. Та потім поступово все налагоджується, з'являється і відповідальність перед колективом, і відчуття ліття, що дуже допомагає з складних ситуацій. Спочатку сказали мені пробігти у високому темпі кілометрів 6, ніколи не пробіг би, а от разом із взводом — будь-ласка».

«Нині, прослуживши в армії більше, як півтора

року, думаю, що вже можу робити деякі висновки. От ти питаєш, що дала мені служба як майбутньому педагогу і як людині загалом. Чесно кажучи, із скептицизмом ставлюся до тих, хто говорить, що «служба мені дала». Вона не може дати щось, вона лиш розвиває все те, що було закладено в людині раніше, це з дитинства. Хоча буває і так, коли повною мірою характер людини виявляється саме тут. Тоді й кажуть, що прийшов сюди одним, а пішов зовсім іншим. Так, змінилася людина. Якщо говорити про себе, то, як мені здається, став краще розбиратися в людях, та й в собі, мабуть, теж».

Листи підготувала до друку Н. ЯСНА.

За короткий час, що працює бібліографом в інститутській бібліотеці О. В. Нагорна, їй вдалося завоювати авторитет не лише у колег по роботі, а й у постійних відвідувачів-студентів. Тому сьогодні, коли йде сесія і кожна хвилинка майбутніх педагогів на рахунок, вони перш за все звертаються до Ольги Василівни, знаючи, що ця досвідчена працівниця допоможе їм швидко знайти потрібну книгу. Фото В. Боб'яка.

● СВІТ ЛЮДСЬКИХ УПОДОБАНЬ

Перемогти себе

Незабаром у місті Львові відбудеться чемпіонат Радянського Союзу з кульової стрільби. На відбірковий змагання, що визначають претендентів від республіки на цей турнір, вирушать дві наші студентки — В. Цап і Н. Онуфрук, що навчаються на II курсі педагогічного факультету. Вибір на цих дівчат припав не випадково, адже обидві — майстри спорту і займаються з дрібнокаліберною гвинтівкою як мовиться, ледь не з пелюшок.

У переддень змагань ми поставили одній із спортсменок, а саме Валентині Цап, декілька запитань, які, на нашу думку, зацікавлять читачів:

— Валу, чого ви сподіваєтесь від теперішнього турніру?

— Якщо пройду відбіркові стрільби, боротимуся за звання майстра спорту міжнародного класу.

— Як ви починали?

— Спершу був пневматичний тир ДТСААФ. Потім, у секції, дитяче захоплення переросло в бажання займатися з гвинтівкою всерйоз.

— Були, звичайно, труднощі?

— Особливо спочатку. Гвинтівка важка (7—8 кілограмів), а для того, щоб набутися основних навичок, доводилося тримати її в руках по кілька годин. Погодьтесь — нелегко. Але згодна була все витримати, аби навчитися стріляти. Вже пізніше вага зброї не відчувалася, а вправи стали звичайною нормою.

— Як мовиться, важко в навчанні — легко в бою... — Точніше, легше. Бо, наприклад, після виконання звичайного стрілецького комплексу на вогневому рубежі (60 пострілів) спортсмен втрачає до 1,5 кілограмів від маси свого тіла... Ну, а якщо додати до цього змагання, і постійні переїзди, зв'язані з ними, то картина буде не з ліпших. Дехто цього не витримує. Але це ті, хто слабші духом і не люблять спорту.

— У чому, на вашу думку, суттєва відмінність стрільби від інших видів фізичного гартування?

— Навпевно, у змаганнях. Казати, наприклад, що у мене були важкі стрільби, бо суперник дістався сильний, неправильно. Ми ж не бігаємо навпередки і не борюємось на килими.

Підсумки наших турнірів залежать не від сили суперника, а перш за все від того наскільки спортсмен увійде в себе, зуміє сконцентруватися на своїй зброї. Тому, якщо ти хочеш виграти, мусиш передусім побороти себе.

— І завжди це вдається?

— Наприкінці 1987 року на чемпіонаті УРСР вправу з пневматичної гвинтівки я виконувала різними кульками й зі зброї своєї товаришки і «вбила» максимальну кількість очок (норму «міжнародника»). Спершу вирішила, що це випадковість. Адже надзвичайно складно без пристрійки «приноровитися» до чужої гвинтівки, а розрахувати за один раз політ різних кульок й поготів. Вже пізніше тренер мені пояснив, що ніякої випадковості в моєму результаті не було, просто я остаточно переступила бар'єр дилетантства.

— І останнє. Як вам вдається поєднувати спорт і навчання?

— Якщо поважають спортсменів, розуміють потребу у популяризації подібних форм оздоровлення, то при потребі переведуть на індивідуальний графік навчання, а викладачі відповідно підуть назустріч із консультаціями. Та й самі студенти допоможуть із конспектами, літературою. А якщо додати до цього бажання вчитися — то діло буде. Я особисто вчусь на відмінно, моя подруга Наталя Онуфрук на «4» і «5». Однак, коли б не допомога деканату і викладачів, важко було б досягти усього цього.

Розмову вів О. ОЛЕКСЮК.

ЮНІЙ 1989, як відомо, — рік Змії. Для європейців це, можливо, і не дуже приємний факт, бо у нас ставлення до змії, м'яко кажучи, негативне. А на Сході змію вважають корисною. Про це розповідає М. Гуртовий, який побував у В'єтнамі.

* * *

Ринок «Черво Сайгона». Зміїний ряд. Неділя. Тисячі покупців. Перш ніж допомогти мені взяти коротеньке інтерв'ю, перекладач Мін розказує:

— Моєму батькові рік тому стало зовсім погано. Як ветерана визвольного руху, його лікували в найкращому військовому госпиталі європейськими ліками, але він згасав. Попросять з ним приїхав наш далекий родич із знаменитого Зміїного села. Його мешканці знають про змії все, їдять їх і лікуються ними, дрсирують змії. Йому, ми знали, було під дев'яносто, а виглядав він набагато молодше від мого п'ятдесятилітнього батька. Він привіз п'ятилітрову банку, в якій були заспиртовані три змії — морська, гірська і лугова. Примусив батька пити цей, як він його називав, «сік змії». І через тиждень батько почав вставати, через місяць пішов на роботу і став говорити, що набридло йому бути удівцем, що добре було б одружитися з молодшою жінкою.

А навкруги кипів «зміїний ряд». Люди брали змії в руки, оглядали їх, обмацували, як раніше на наших базарах вибирали курей. Починаємо розпитувати покупців.

ЦЕ — ЦІКАВО

— Чекаю сьогодні гостей. Хочу приготувати зміїний супчик.

— Ніяк не можу знайти хорошу кобру, щоб приготувати «кобра тонік». Вважаю, що робити його треба самому, «казенний» мені не подобається.

Давайте запам'ятаємо ці відповіді. Потім ми докладніше дізнаємося про тонізуючу настойку на зміїній отруті, покуштуємо і зміїний суп. А тепер розпитаємо продавців. Фа Вонг виглядає дуже молодод, але вважається тут авторитетною людиною. Торгує вона пітонами, а це вимагає і мужності, і неабиякої фізичної сили. Чому саме пітон?

— Ну, по-перше, це одна з найдорожчих змії, а значить, і мій прибуток вище, ніж у інших. По-дру-

дня. Поряд з нами їдять смажену змію. Засмажують її на рожні, порубавши на досить-таки великі шматки, перед тим витиснувши в чарку горілки кілька крапель зміїної крові. Ковток цього напою вважається цілющим.

Смачно пообідавши, запитую у сусідів поруч:

— А не отруїмося? Змія все ж таки.

Вони сміються: «От якби риба «фугу». Тоді страшно».

Ризикну відхилитися від «зміїної теми» і сказати кілька слів про цей отруйний морський делікатес — рибу «фугу». Незвичайний сам вигляд цієї риби. Луски нема, зате є дзьоб. В цій рибі міститься отрута, котра в півтисячі разів сильніша від стрихніну. І все ж таки «фугу» їдять. Зрозуміло, приготувану досвідченими кухарями, які мо-

ється особливою популярністю в Індокитаї.

Є ще одна дуже важлива особливість лікування отрутою. В давнину про неї інтуїтивно здогадувалися, а тепер науково обгрунтували. Справа в тім, що при ураженні отрутою є два кінці — моментальна смерть або приховане ураження, коли організм виживає, але дістає зміни, які закріплюються в наступних поколіннях, — мутації. Значить, зміїна отрута може стати дієвою зброєю у боротьбі із спадковими хворобами.

Змії у В'єтнамі багато, найрізноманітніших — декілька сот видів. Численні агресори, які у всі часи намагалися підкорити гордий народ в'єтів, зазнавали від змії чимало незручностей. А місцеві жителі збільшенню зміїного поголів'я радіють. Кілька років тому на південному океанічному узбережжі країни відбувся «фестиваль» морських змії. Збирались вони з якихось так і не встановлених вченими причин в гігантський клубок діаметром в півтора кілометри. В іншій країні такий клубок викликав би жах і паніку, але прихильники змії — в'єтнамці — із задоволенням пустили учасників «фестивалю» в їжу і в ліки. Адже морська змія — делікатес з делікатесів.

— Чи дійсно новий рік за східним календарем — рік Змії? — запитую у настоятеля буддистського монастиря в Унгтау.

— Можна вважати і так, — посміхається мудрий старець. Куряться запашності. Десь у глибині величозного храму гучно б'є молитовний барабанчик. — Хоча наше літочислення дуже різниться від європейського. Але змія — створіння мудре і дуже, дуже корисне. Дозвольте побажати, щоб ваші читачі розцінили цей символ, як запрошення зробити цього року крок до мудрості. Нехай зуміють принести якомога більше користі і своїм близьким, і своїй країні.

КРОКИ ДО МУДРОСТІ

жуть її знешкодити. Довелося покуштувати і мені. Засвідчую, після цього блюда відчуваєш якусь до того незвідану легкість. Хоч злітай. Але, на відміну від інших, це небезпечно блюдо цілющих властивостей не має.

А символом зцілення змія вважається у багатьох народів з давніх-давен. У в'єтнамців препарати на зміїній основі і зовсім розцінюються як панацея від ста хвороб. Тут із змії готують ліки проти віспи, прокази, лихоманки. Сушена змія застосовується як заспокійливий засіб. Попіл від спаленої змії — засіб антисептичний. Рослинне масло, настояне на живих зміях, допомагає при запаленні середнього вуха.

«Кобра тонік», про який казав нам покупець в «зміїному ряду», — тонізуючий напій, який користу-

ге, він дуже смачний. Особливо смажений. Приємно усвідомлювати, що забезпечує людям святковий обід. Крім того, його м'ясо не даремно вважають цілющим. Воно має омолоджуючий ефект. Скільки мені років? — без тіні ніяковості запитує вона. — З вигляду не більше тридцяти? А насправді — до п'ятдесяти. А сама своєму товару реклама.

Для того, щоб спробувати блюда «зміїної кухні», подаємося на приморський курорт Унгтау. Там, на набережній, є унікальне кафе, до речі, кооперативне. На першому поверсі, у величезній клітці, обтягнутій густою металеву сіткою, звиваються у клубок живі змії. Найбільш витончені гурмани вибирають собі на обід змію самі. Але ми повністю довірилися кухарю.

Суп нагадає і за смаком, і за технологією приготування нашу середньоазійську шурпу. Із зміїного м'яса готують фарш, і з нього ліплять маленькі колбаски, які потім додають в киплячий суп. Після цього супу людину кидає в сильний жар. Але це ненадовго. Вже через кілька десятків хвилин настає відчуття якоїсь неймовірної бадьорості, яке триває до кінця

Радимо прочитати

Фонд інститутської бібліотеки поповнився новою суспільно-політичною літературою, яку ми рекомендуємо для прочитання:

Бухарин Н. И. Избранные произведения. М. Политиздат. 1988. Запропонований збірник вийшов до 100-річчя з дня народження цього видатного діяча Комуністичної партії.

Лихачов Д. С. Листи про добре і прекрасне. К. Молодь. 1988. Відомий вчений, академік у листах, адресованих молодому поколінню, розповідає про Батьківщину, патріотизм, духовні надбання людства.

Если по совести. Сбор-

ник статей. М. Художественная литература. 1988. Автори збірника — активні прихильники перебудови, висловлюють особисту думку про стан і перспективи оновлення нашої країни.

Бестужев-Лада И. В. Открывая Высоцкого. М. Знание. 1988. Розповідається про поета-барда В. Высоцького.

Пунский В. О. Азбука учебного труда. М. Просвещение. 1988. Книга подає студентам - практикантам ряд методичних рекомендацій щодо вдосконалення педагогічної майстерності.

Н. МОРОЗОВА. Старший бібліотекар.

НА ФОТОКОНКУРС «РП»

...А ось і я!

Фото О. Русина.